

Қазақ тілінде оқытатын орта білім беру ұйымдарының «Қазақ тілі» пәні мұғалімдеріне арналған «Мектеп грамматикасын оқытудың инновациялық әдістері» тақырыбындағы педагогтердің біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы.

(коммуникативті-функционалды бағыт)

1. Жалпы ережелер

1. **Мектеп грамматикасы және оны оқыту әдістемесі (коммуникативті-функционалды бағыт)** тақырыбындағы біліктілікті арттыру курсының бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) мектеп мұғалімдері мен болашақ мамандарға арналған.

2. Бағдарлама білім берудің мемлекеттік стратегияларына сәйкес жаңаша оқытудың сұранысын өтеуге қызмет атқарады. Оқушылардың сыни ойлауын, аналитикалық ойлауын дамытып, шығармашылық іс-әрекетке жетелейтін лингводидактикалық әдістерге басымдық беріледі. Атап айтқанда, қазақ тіліндегі грамматикалық заңдылықтарды тілдің коммуникативтік-функционалды аспектісімен байланыстырып, «мағынадан формаға қарай», «дүниетанымнан сауаттылыққа қарай» ұстанымын басшылыққа алады. Қазақ танымындағы әрбір тілдік бірліктің (сөз, сөйлем, мәтін мен қосымшалардың) мағына білдіру, ақпаратты жеткізу, қолданылу қызметі мен мәдениеттегі орны кешенді түрде талданады. Нәтижесінде дүниелік білім мен лингвистикалық білімді өзара сабақтастырып, кешенді оқыту процесінің моделі көрсетіледі. Тілдің лексикалық, грамматикалық жүйесі сөйлемге, мәтінге байланып, олардың коммуникациядағы, мағына жеткізудегі, мәдениеттегі орны көрсетіледі. Әрбір талдау креативті, сыни, аналитикалық ойлауға негізделген тапсырмалар жүйесін құрайды. Оқытуда қолданылатын тиімді әдіс-тәсілдер, жаңа технологиялар ұсынылады. Бағдарлама нәтижеге бағдарланған білім беруді жүзеге асырады.

2. Глосарий

1. **Қазақ тілін кешенді оқыту** – мәтін құрамындағы сөз, тұрақты тіркес, мақал-мәтел, сөз тіркесі, сөйлемдердің ашық және жасырын мәндегі ақпараттық мағынасына, оған қызмет атқаратын әрбір тілдік элементке интерпретация жасау арқылы оқушының ойлау дағдысын, жеке тұлғалық ерекшелігін дамыта оқыту.

2. **Коммуникативтік-функционалды бағытта оқыту** – сөйлеуші-тыңдаушы, автор-оқырман арасындағы қарым-қатынасты, ақпаратты тілдік бірліктердің (сөйлем, мәтін) өн бойынан анықтап, саралап оқыту.

3. Қазақ тілінің білім мазмұны – қазақ тілінің лексикологиясы мен грамматикалық жүйесіндегі әдеби тіл нормалары.

4. Дүниелік білім – халықтың өзін қоршаған ортадағы шындық болмысты танып, одан ой түйіндеулер жасап, оны өзінің тілдік іс-әрекетінде қолданып, сол ұлттың ғана дүниетанымын, интеллектуалдық қабілетін, ақыл-ойын көрсететін, халықтың ғасырлар бойғы өмірлік тәжірибесінен жинақталып, нақты тұжырымға негізделген аялық білімдер жиынтығы.

5. Лингвистикалық білім – дұрыс сөйлеп, сауатты жазуға негіз болатын жалпыхалыққа түсінікті болып, нормаға түскен тілдік заңдылықтар жиынтығы.

6. Тілдік бірліктердің функциясы (семантикасы) – дыбыстан бастап мәтінге дейінгі тілдік бірліктердің атқаратын қызметін айқындау.

7. Тілдік бірліктердің қолданысы (прагматикасы) – коммуникативтік жағдаятқа байланысты әрбір тілдік бірліктің қолданылу ерекшелігін, олардың экспрессивті, эмоционалдық мәнін анықтау.

8. Ақпараттық мағына – түрлі ақпаратты жеткізу үшін адам танымында орныққан мағыналар жиынтығы.

9. Лингвистикалық интерпретация – сөйлемнің, мәтіннің мағынасына түсініктеме беру.

10. Лингводидактика – тілдік бірліктер мен тілдік заңдылықтарды оқытудың теориялық негізі.

11. Лингвометодика – тілдік бірліктер мен заңдылықтарды оқытуда қолданылатын әдіс-тәсілдер.

12. Тілді байқау әдісі – грамматика, стилистика, орфография, лексикография, фразеология саласы бойынша тілдік материалды оқып үйренудің алғашқы кезеңінде қолданып, тілдік материалды мәтіннен тауып бөліп алу, оларды қандай да бір белгілеріне қарай сұрыптап салыстыру, баяндау, соның негізінде сөз формаларының, сөз тіркесінің, сөйлем құрылымының өзгергендігін дәлелдеп, нақты фактілерге, ережелер сүйене отырып, оқушылардың сөйлеу тілін дамыту, лингвистикалық дүниетанымын қалыптастыру әдісі.

13. Коммуникативті-грамматикалық әдіс – мәтіндегі белгілі бір грамматикалық құбылыстың (тұтас сөйлем, оның бөлшегі сөз тіркестері, сөйлем мүшелері жеке морфемалар) ақпарат жеткізу қызметіне, грамматикалық сипатына талдау жасап, грамматикалық ойлау дағдысын қалыптастыратын әдіс.

14. Тілдік іс-әрекет әдісі – тыңдалым/ айтылым, жазылым, оқылым әрекеттері арқылы қазақ тілінің интонологиялық, орфоэпиялық орфографиялық, көпмағыналылық қызметінде жұмсалатын тілдік бірліктердің ерекшеліктерін талдап оқыту.

3. Бағдарлама тақырыбы

Модульдер	Тақырыптар
1 НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҮЙЕ	1.1 ҚР МЖМБС мазмұны мен құрылымы, тұжырымдамалық негіздері

	(5-9 сынып білім беру деңгейлері бойынша).
	1.2 Қазақ тілі пәні бойынша білім мазмұны, оқыту ерекшеліктері
	1.3 Қазақ тілі пәні бойынша оқу мақсаттарын жүйелеу
2 ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ГРАММАТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕСІН (ӨТН) ТИІМДІ ОҚЫТУ	2.1 Қазақ тіліндегі сөз құрамын, жалғаулар мен жұрнақтарды коммуникативті-функционалдық (семантикалық) аспектіде оқыту
	2.2 Ауызекі сөйлеу және диалог құрылымындағы сөйлемдер: семантикасы және оны оқытудың әдіс-тәсілдері
	2.3 Жазба тіл және авторлық сөйлемдер: семантикасы және оқытудың әдіс-тәсілдері
	2.4. Сөйлемдерді коммуникативтік-функционалды аспектіде талдау
	2.5 Интонациялық компоненттердің мағына ажыратудағы қызметін оқыту әдіс-тәсілдері
3 ҚАЗАҚ ГРАММАТИКАСЫ: ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ЖӘНЕ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫ	3.1 Сөйлем түрлеріне интерпретация жасаудағы грамматиканың орны. Лингвистикалық интерпретацияны оқу сауаттылығымен байланыстырудың жолдары
	3.2 Мәтінге лингвистикалық интерпретация жасау жолдары. Тапсырмалар құрастыру.
	3.3 Оқу сауаттылығы және лингвистикалық интерпретация
	3.4 Оқу сауаттылығы бойынша тапсырма түрлері
	3.5. Блум таксономиясына негізделген оқу сауаттылығы тапсырмалары
4 «ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ГРАММАТИКАСЫ БОЙЫНША ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР	4.1 Саралап оқыту әдістерін қолдану
	4.2 «4К моделі» бойынша оқыту процесін жүйелеу
	5.1 Қазақ тілінің грамматикасы бойынша сабақ жоспарлаудың жүйесі

5 ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ГРАММАТИКАСЫ БОЙЫНША САБАҚ ЖОСПАРЛАУ	5.2 Мұғалімнің шығармашылық лабораториясы: Қазақ тілінің грамматикасы бойынша сабақ мақсаттары мен тапсырмалар
	5.3. Сабақ жоспарымен жұмыс: ықшам сабақ өткізу, бағамдау, сабақ жоспарын жақсарту
	5.4. Курсты қорытындылау, бақылау, бағалау тапсырмаларын орындау

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты – Қазақстан Республикасында орта білім берудің жаңартылған мазмұны контекстінде мектептегі «Қазақ тілі» пәні мұғалімдерінің кәсіби біліктілігін дамыту.

Бағдарлама міндеттері:

1) білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы нормативтік-құқықтық құжаттар негізінде білім мазмұнының тұжырымдамалық және теориялық негіздерін көрсету және пән бойынша жоспарлау;

2) «Қазақ тілі» пәні бойынша білім мазмұнын жаңартудың өзегін коммуникативті-функционалды грамматика шеңберінде айқындап, оқу бағдарламаларын өзектендіру;

3) функционалды сауаттылықтың методологиялық негізін көрсету;

4) қазақ тілін оқытуда қолданылатын тиімді әдіс-тәсілдерді көрсету;

5) қазақ тілін коммуникативтік-функционалдық (семантикалық) аспектіде оқытудың маңызын түсіндіру.

Күтілетін оқу нәтижелері

Курсты аяқтағанда тыңдаушылар төмендегідей нәтижелерге қол жеткізеді:

- қазақ тіліндегі базалық білім мен жетік білімнің аражігін анықтай алады;
- қазақ тілі бойынша білім мазмұнының теориялық негізін көрсетеді;
- білім мазмұнын оқыту үдерісіне енгізуде коммуникативті-функционалдық аспектіні басшылыққа алып, өз тәжірибесінде қолданады;
- функционалды сауаттылық пен оқу сауаттылығын байланыстыратын грамматикалық тапсырмалар құрастырады;
- интонациялық компоненттер мен тыныс белгілердің байланысын айқындайтын тапсырмалар құрастырады;
- сөйлемдердің типтік, мағыналық ерекшеліктерін ажыратып, сабақ жоспарын құрастырады;
- Сөйлемдер мен мәтіндерге интерпретация әдісі арқылы коммуникативті-функционалды талдау жасауды үйрете алады.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Білім беру бағдарламасы 5 модульден тұрады:

- 1) нормативтік-құқықтық;
- 2) қазақ тілінің грамматикалық жүйесін (ӨТН) тиімді оқыту;
- 3) Қазақ грамматикасы: лингвистикалық интерпретация және оқу сауаттылығы;
- 4) Қазақ тілі грамматикасы бойынша оқу үдерісін ұйымдастырудағы педагогикалық әдіс-тәсілдер;
- 5) Қазақ тілі грамматикасы бойынша сабақ жоспарлау.

1-бөлім. Нормативтік-құқықтық. Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарында оқу-тәрбие процесін басқару мен ұйымдастыруда басшылыққа алынатын құжаттармен танысып, мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен қағидаттарына сай қазақ тілін оқытудың жүйесін айқындауға мүмкіндік береді.

2-бөлім. «Қазақ тілінің грамматикасы бойынша жаңартылған білім беру жүйесінің концептуалдық негізі коммуникативті-функционалды грамматика екені көрсетіліп, әрбір тілдік бірліктің мәні, мағынасы тілдік қатынастағы қызметі анықталады. Коммуникативті-функционалды теория мен коммуникативтік аспектіде оқытудың мәнімен танысады.

3-бөлім. Қазақ грамматикасы: лингвистикалық интерпретация және оқу сауаттылығы. Мәтінге лингвистикалық талдау жасаудың жолдары көрсетіліп, оқушылардың ойлау қабілетін дамытуға арналған лингвистикалық интерпретацияның жүйесі қарастырылады. Лингвистикалық интерпретацияның негізі грамматика екені дәлелденеді.

4-бөлім. Қазақ тілінің грамматикасы бойынша оқу үдерісін ұйымдастырудағы педагогикалық әдіс-тәсілдер. Грамматикалық ойлау, сыни ойлау, аналитикалық ойлау, шығармашылық ойлау қабілетін арттыратын тапсырмалар мен әдіс-тәсілдер талданады.

5-бөлім. Қазақ тілінің грамматикасы бойынша сабақ жоспарлау. Қазақ тілі пәні бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасындағы оқу мақсаттары талданып, сабақты жоспарлауға қажетті жүйе жасаудың жолдары көрсетіледі. Мұғалімдердің сабақты жоспарлаудағы шығармашылық шеберханасы бойынша жұмыстар жүргізіледі, өзара тәжірибе алмасып, жан-жақты талданады. Курс барысында алған білімдері негізінде сабақты жаңаша жоспарлайды.

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Курстар келесі режимде ұйымдастырылады:

Бағдарламаның оқу-тақырыптық жоспары (бұдан әрі-ОТЖ) бойынша курс күндізгі (қашықтықтан) оқыту режимінде ұйымдастырылады. Оқу курсының ұзақтығы 80 академиялық сағатты құрайды;

Білім беру үдерісі біліктілікті арттырудың әрекеттік сипатын қамтамасыз ететін оқыту нысандары мен әдістерін қамтиды: дәріс-вебинар, таңдау бойынша дәрістер, практикалық жұмыс, дөңгелек үстел, өзіндік жұмыс.

Мектеп мұғалімдерінің кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау үшін қысқа мерзімді сабақ жоспарын жасайды және ықшамсабақ өткізіледі.

7. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

1 бөлім. Нормативтік-құқықтық жүйе

Бөлім құрылымы

Ұзақтығы – 4 сағат.

Онлайн оқыту режимінде (дәріс-4 сағат)

1) Бөлімнің өзектілігі: ҚР жалпыға міндетті білім беру стандартында көрсетілген талаптарды саралап, қазақ тілінің грамматикалық жүйесін оқытуда ескерілетін негізгі мәселелерді талдау, саралау, ұсыну өте өзекті мәселе.

2) Бөлімнің мақсаттары мен міндеттері:

Мақсаты: мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартындағы базалық білім мен жетік білімді мектеп грамматикасына сай жүйелеу.

Міндеттері:

- мектеп грамматикасын оқытуды жетік меңгеру үшін мұғалімге қойылатын талаптарды нормативтік-құқықтық құжаттар негізінде зерделеу.

- мектеп грамматикасын сыни ойлау, шығармашылық ойлау, аналитикалық ойлау дағдысымен байланыстырудың маңызын ашу;

- мектеп грамматикасын ғылыми зерттеулердің талаптарына сәйкестендірудің жолдарын көрсету.

3) Күтілетін нәтижелер:

- орта мектепте грамматиканы оқыту арқылы коммуникативтік, зерттеушілік құзыреттілікті дамытудың жолдарын игереді;

- мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен қағидаттарына сай грамматиканы оқытудың маңызды екенін көрсете алады;

- жаңартылған білім беру бағдарламасындағы грамматикаға арналған оқу мақсаттарына талдау жасайды;

2-бөлім. Қазақ тілінің грамматикалық жүйесін тиімді оқыту

Бөлім құрылымы

Ұзақтығы – 32 сағат.

1) Бөлімнің өзектілігі: Бұл бөлімде мектеп бағдарламасындағы грамматикаға арналған тапсырмаларды коммуникативті-функционалды аспектіде оқытып, грамматиканы мәтінге байлаудың жолдарын көрсету басшылыққа алынады. Қазіргі кезде мәтін мен грамматиканы бірлікте оқыту мәселесі шешімін таппай отырғаны белгілі. Мектеп мұғалімдеріне грамматиканы коммуникативті-функционалды аспектіде оқытудың методикасын білу аса маңызды.

2) Бөлімнің мақсаттары мен міндеттері: грамматиканы Адам-Қоғам-Табиғат үштігіндегі парадигма аясына кіріктіріп, сөйлем мен мәтіннің мағынасымен байланыстыра оқыту осы бөлімнің басты мақсатына жатады.

Міндеттері:

- сөйлем құрамынан түбір мен қосымшаның қызметін анықтау үшін морфосинтаксистік мәні ерекше екенін түсініп қолдана алуға үйрету;
- сөйлемдерді сөйлеу түрлерімен байланыстыра оқытудың жолдарын, маңызын көрсету;
- сөйлемдерге коммуникативті-функционалды талдау жасаудың кешенді үлгісін көрсету;
- интонация және оның компоненттерін оқытудың маңыздылығын көрсету.

3) Күтілетін нәтижелер:

- әрбір грамматикалық бірліктің коммуникативтік мақсатқа сай мағыналық ерекшелігін ажыратып, тапсырмалар құрастыра алады;
- сөйлеу тілі мен грамматиканы сабақтастырып, ауызекі сөйлеу, көркем сөйлеу, ғылыми сөйлеу, публицистикалық сөйлеу, іскери сөйлеу кезіндегі грамматикалық ерекшеліктерді көрсете алады;
- сөйлем құрамындағы тілдік бірліктерге грамматикалық талдау жасаудың парадигмасын анықтап, әр жүйе бойынша талдау жасай алады.

3-бөлім. Қазақ грамматикасы: лингвистикалық интерпретация және оқу сауаттылығы

Бөлім құрылымы

Ұзақтығы – 16 сағат.

1) Бөлімнің өзектілігі: Бұл бөлімде лингвистикалық интерпретация жасаудың негізі грамматикамен байланыстырылады. Сөйлем синтаксисі, мәтін синтаксисі заңдылықтарын ескере отырып, лингвистикалық интерпретация жасаудың жолдарын көрсету бөлімнің өзекті мәселеге құрылғанына дәлел бола алады.

2) Бөлімнің мақсаты: лингвистикалық интерпретация жасауды практикалық тұрғыда игерудің жолдарын көрсету.

Міндеттері:

- қазақ тіліндегі жай сөйлемдерді интерпретациялаудың жолдарын көрсету;
- құрмалас сөйлемді интерпретациялаудың ерекшеліктерін талдау;
- Мәтінді интерпретациялау және оның заңдылықтарын көрсету.
- Сөйлемдерге, мәтінге лингвистикалық интерпретация жасаудың оқыту үдерісіндегі маңызын, білім берудегі жаңа парадигмаларға сәйкестігін анықтау.

3) Күтілетін нәтижелер:

- лингвистикалық интерпретацияны грамматикамен байланыстыра алады;
- сөйлем құрамындағы тілдік бірліктердің қызметі арқылы жай сөйлемді интерпретациялаудың жолдарын игереді;
- құрмалас сөйлемнің құрылымдық және мағыналық ерекшеліктерін ажыратады, лингвистикалық интерпретация жасау арқылы семантикалық мүмкіндіктерді ашады;
- мәтінге лингвистикалық интерпретация жасау арқылы ақпараттың түрлерін анықтайды;

- лингвистикалық интерпретацияны оқу сауаттылығы тапсырмаларын құрастырудың жолы ретінде қолдана алады.

4-бөлім. «Қазақ тілі» пәні бойынша оқу үдерісін ұйымдастырудағы педагогикалық әдіс-тәсілдер.

Бөлім құрылымы

Ұзақтығы – 12 сағат.

1) Бөлімнің өзектілігі:

Лингвистикалық интерпретация сөйлемнің, мәтіннің астарындағы мағынасын түсіну жолдарын айқындайтын көрсеткіш ретінде ерекшеленеді. Астарлы мағынаны ажырату бүгінгі күнгі білім беру жүйесінде өте өзекті мәселе. Бұл оқу сауаттылығын арттырудың негізгі көрсеткіші.

2) Бөлімнің мақсаты: оқу сауаттылығын арттыруға қызмет атқаратын грамматикалық ерекшеліктерді қолдана отырып, саралап оқыту әдістері мен 4 К моделін қолданудың тиімділігін көрсету.

Міндеттері:

- лингвистикалық интерпретация мен саралап оқыту әдістерін байланыстыру;
- сөйлемдерге, мәтінге лингвистикалық интерпретация жасау арқылы 4 К моделін қолданудың жолдарын көрсету;

3) Күтілетін нәтижелер:

- лингвистикалық интерпретация грамматикалық талдау жасаудың бір түрі екенін дәлелдей алады;
- сөйлемдер мен мәтінді оқыту барысында саралап оқыту әдісін қолдана алады;
- грамматиканы оқытуда сыни ойлау, креативті ойлау, коммуникация, координация төрттігін кіріктере қолданудың жолдарын көрсете алады.

5 бөлім. Қазақ тілі грамматикасы бойынша сабақ жоспарлау

Бөлім құрылымы

Ұзақтығы – 16 сағат.

1) Бөлімнің өзектілігі: Қазақ тілі грамматикасын мәтінге байлау арқылы сабақ жоспарын құрастыру осы бөлімнің өзектілігін көрсетеді.

2) Бөлімнің мақсаты: Қазақ тіліндегі мәтін талдау жұмыстарын грамматикалық амал-тәсілдер арқылы анықтап, мәтіндегі негізгі, қосымша, детальды ақпараттарды табудағы грамматиканың орнын көрсететін сабақ жоспарын жасау.

Міндеті:

- мәтін мен грамматиканы өзара сабақтастықта зерделеу;
- мәтіндегі ақпараттардың мәнін анықтайтын тілдік бірліктердің қызметіне байланысты тапсырмалар құрастыру;
- ықшам сабақ жоспарын жасап, сабақ өткізу.

3) Күтілетін нәтижелер:

- грамматиканы мәтіннің ажырамас бөлігі ретінде түсіндіре алады;
- мәтін мен грамматиканың байланысындағы тапсырмаларды құрастыра алады;
- мәтіндегі негізгі ақпаратты, қосымша ақпаратты, детальды ақпаратты грамматикалық амал-тәсілдер арқылы анықтаудың жолдарын көрсетеді;
- түрлі тапсырмалар құрастыра алады;
- ықшам сабақ жаспарын дайындап, панорамалық сабақтың видеосын салады.

**Қашықтан оқу режиміндегі курстың оқу-тақырыптық жоспары
(80 сағат)**

№	Сабақтың тақырыптары	Деріс - вебинар	Тәжірибелік жұмыс	Ықшамсабақ	Бақылау түрі	Барлығы
1	2	3	4	5	6	7
I.	НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖҮЙЕ	4				4
1.1	ҚР МЖМБС мазмұны мен құрылымы, тұжырымдамалық негіздері (5-9 сынып білім беру деңгейлері бойынша).	1				1
1.2	Қазақ тілі пәні бойынша білім мазмұны, оқыту ерекшеліктері	1				1
1.3	Қазақ тілі пәні бойынша оқу мақсаттарын жүйелеу	2				2
2	ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ГРАММАТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕСІН (ӘТН) ТИІМДІ ОҚЫТУ	14	18			32
2.1	Қазақ тіліндегі сөз құрамын, жалғаулар мен жұрнақтарды коммуникативті-функционалды (семантикалық) аспектіде оқыту	2	3			5
2.2	Ауызекі сөйлеу және диалог құрылымындағы сөйлемдер: семантикасы және оны оқытудың әдіс-тәсілдері	2	3			5
2.3	Жазба тіл және авторлық сөйлемдер: семантикасы және оқытудың әдіс-тәсілдері	2	3			5
2.4	Сөйлемдерді коммуникативтік-функционалды аспектіде талдау	6	6			5
2.5	Интонациялық компоненттердің мағына ажыратудағы қызметін оқыту әдіс-тәсілдері	2	3			5

3	ҚАЗАҚ ГРАММАТИКАСЫ: ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ЖӘНЕ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫ	5	11			16
3.1	Сөйлем түрлеріне интерпретация жасаудағы грамматиканың орны. Лингвистикалық интерпретацияны оқу сауаттылығымен байланыстырудың жолдары	2				2
3.2	Мәтінге лингвистикалық интерпретация жасау жолдары. Тапсырмалар құрастыру.		3			3
3.3	Оқу сауаттылығы және лингвистикалық интерпретация	3				3
3.4	Оқу сауаттылығы бойынша тапсырма түрлері		4			4
3.5	Блум таксономиясына негізделген оқу сауаттылығы тапсырмалары		4			4
4	«ҚАЗАҚ ТІЛІ ГРАММАТИКАСЫ БОЙЫНША ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР	3	9			12
4.1	Саралап оқыту әдістерін қолдану	1	3			4
4.2	4К моделі бойынша оқыту процесін жүйелеу	2	6			8
5	ҚАЗАҚ ТІЛІ ГРАММАТИКАСЫ БОЙЫНША САБАҚ ЖОСПАРЛАУ		5	10	1	16
5.1	Қазақ тілінің грамматикасы бойынша сабақ жоспарлаудың жүйесі		2			2
5.2	Мұғалімнің шығармашылық лабораториясы: Қазақ тілінің грамматикасы бойынша сабақ мақсаттары мен тапсырмалар		3			2
5.3	Сабақ жоспарымен жұмыс: ықшам сабақ өткізу, бағамдау, сабақ жоспарын жақсарту			10		10
5.4	Курсты қорытындылау, бақылау, бағалау тапсырмаларын орындау				1	1
	БАРЛЫҒЫ:	26	43	10	1	80

Ескерту: 1 академиялық сағат – 45 минут (педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ педагог қызметін курстан кейінгі сүйемелдеу қағидаларына сәйкес Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы).

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Мұғалімдердің кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау үшін Бағдарлама мазмұнын меңгеруді бағалаудың критерийлері мен параметрлерін әзірлеп, курстың ОӘК–не енгізеді және мұғалімдердің білімін бақылау мен бағалау нысанын оқытушының таңдауы бойынша өзгертуге болады.

1) Бақылау сұрақтары 1-5 модульдердің теориялық материалдарын игеру нәтижелері бойынша жүргізіледі:

№	Модульдердің тақырыптары	Сағат саны	Сұрақтар /балл саны
1.	НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ жүйе	4	3
2	ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ГРАММАТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕСІН (ӨТН) ТИІМДІ ОҚЫТУ	25	10
3	ҚАЗАҚ ГРАММАТИКАСЫ: ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ЖӘНЕ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫ	16	7
4	ҚАЗАҚ ТІЛІ ГРАММАТИКАСЫ БОЙЫНША ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР	12	6
5	ҚАЗАҚ ТІЛІ ГРАММАТИКАСЫ БОЙЫНША САБАҚ ЖОСПАРЛАУ	15	4
	БАРЛЫҒЫ:		30

2) **Ықшамсабақ.** Ықшамсабақ мақсаты – жаңартылған білім беру бағдарламасындағы грамматикаға арналған оқу мақсаттарын мәтінге байлау, мәтінді, сөйлемді интерпретациялай отырып, оқу сауаттылығына сай тапсырмалар құрастыруға бағыттау арқылы мектеп мұғалімдерінің кәсіби біліктілігін арттыру.

Ықшам сабақта бүгінгі білім беру жүйесіндегі жаңа концептуалды талаптарды жүзеге асыруға арналған сабақ мақсаттары мен тапсырмалар, дескрипторлар, бағалау критерийлері бағалананы.

Ықшамсабақты дайындауға қойылатын талаптар:

1. Жаңартылған білім беру бағдарламасындағы морфология, синтаксис саласына қатысты оқу мақсаттарын (ҰМЖ бойынша) таңдаңыз.

2. Оқу мақсаттарын сөйлемге, мәтінге байлау арқылы түрлі тапсырмалар құрастырыңыз.

3. Мәтінді сөйлемді лингвистикалық интерпретациялаудың амал-тәсілдерін қолданып ықшам сабақ жоспарын құрастырыңыз.

4. Дайындаған жоспар бойынша ықшам сабақты эксперимент түрінде ктіп, видеосын салыңыз, эксперимент нәтижесін шығарыңыз.

Ықшамсабақты бағалау критерийлері:

**Қысқа мерзімді жоспарды ұсынуы міндетті*

Таныстырылым келесі шәкілдер арқылы бағаланады: 0 – дәлелдемелер ұсынылмады, 1 – дәлелдемелер әлсіз, 2 – дәлелдемелер күшті, 3 –

дәлелдемелер өте күшті (әрбір критерий бойынша максимальды балл - 3).
Таныстырылымның ұзақтығы: 5-7 минут

Қорытынды баға бақылау сұрақтары және ықшамсабақ бойынша баллдардан тұрады (ең жоғары балл саны –60).

Балдарды бағаға ауыстыру шкаласы

Бағалау	Орындаудың %-дағы ауқымы	Баллдар
5	90%-100%	54-60
4	75-89%	45-53
3	50-74%	30-44
2	50% жуық	40 баллдан кем емес

9. Курстан кейінгі қолдау

Тыңдаушылармен байланыс орнату құралдары:

-Онлайн конференция Zoom-мен кездесу өткізу, Facebook, Instagram әлеуметтік желіде вебинарлар өткізіп, ақпараттармен бөлісу, Whatsapp желісінде кері байланыс орнату.

2. Ресурстық қамтамасыз ету:

- оқулықтар мен оқу құралдары, ғылыми монографиялардың сілтемесі(Әдістемелік нұсқаулық).

3. «Грамматикалық білім беруді зерттеу» кейсі

3. Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімінің кәсіби өсу траекториясын қолдау:

-Тыңдаушылардың сабақ өткізудегі эксперименттерін талдау, теориялық, педагогикалық жақтан көмек көрсету (Әдістемелік басылым).

- эмпирикалық зерттеулер жүргізуде кеңес беру, ғылыми жобаларға тарту.

- Педагогтің қатысуымен өткізетін тәжірибелік семинар, онлайн семинар, вебинар, шеберлік сағаттары, пікірталас алаңдарын өткізу іс-шараларын жоспарлау.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығы. (өзгерістермен және толықтырулармен 2020 жылғы 28 тамыздағы №372 бұйрық) <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1800017669>;

2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (27.07.2007ж. № 319-III, Қолданыстағы өзгерістер және толықтыруларымен) (<http://adilet.zan.kz>)

3. «Жаңартылған білім беру мазмұнын одан әрі іске асырудың 2018-2021 жылдарға арналған жол картасы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы «10» мамырдағы № 198 бұйрығына қосымша //Электронды ресурс: <http://edu.gov.kz>.

4. Концепция развития образования Республики Казахстан до 2025 года. Проект. Эл. ресурс: <https://legalacts.egov.kz/npa/view?id=12629438>

5. «Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарында оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудың 2021-2022 оқу жылындағы ерекшеліктері туралы». Әдістемелік нұсқау хат. – Нұр-Сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА, 2021. – 378 б.

6. Ильясова Н.А. Сөз тіркесі синтаксисі: Оқу құралы. Алматы. «Ұлағат» баспасы. 2019.- 114 б.

7. Жолшаева М.С. Қазіргі қазақ тілі: Жай сөйлем синтаксисі : Оқу құралы. - Алматы: ЖК "Балауса" баспасы, 2018. - 192 б

8. Жұмсалымды грамматика (монография-оқулық) - Алматы. Мемлекеттік тілді дамыту институты. 2016. -508 б.

9. Қазақ тілі мәселелері [Мәтін] : ғылыми-зерттеу, әдістемелік еңбектер мен мақалалар жинағы / Ж. Сәдуақасұлы,; [ред. алқ.: Б. Қасым [ж. б.]] - Алматы : [б. ж.], 2017 .

10. Ермекова Т.Н. Қазіргі қазақ тілінің құрмалас сөйлемі. Оқу құралы. Алматы, 2010.-199 б.

11. Қазіргі қазақ тілі синтаксисі. - Қарағанды: ҚарМУ баспасы, 2010. - 123 б.

12. Ильясова Н.А.Тілдік бірліктердің коммуникативтік-танымдық мәні, Алматы. ДиАсНұр, 2017-328 б.

Қосымша әдебиеттер:

13. «Бағалауға арналған тапсырмаларды әзірлеу және сараптау» педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы/ Мұғалімге арналған нұсқаулық. - Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ

14. Жалпы орта білім беру деңгейі пәндерінен жиынтық бағалау бойынша тапсырмалар жинағы. Әдістемелік ұсынымдар. – Нұр-Сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2020.

15. Оқу-тәрбие процесіндегі қазіргі заманғы менеджменттің әдістері: Әдістемелік нұсқаулық /Орақова А.Ш., Жаксылыкова К.З., Белденбаева М.Т. – Алматы, 2017.-48 б.